

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผู้วิจัยได้ สรุปผล การวิจัย อภิปรายผล การวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

ระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

การดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามภารกิจการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของกรมวิชาการ (2545 ข : 7) จำนวน 7 ด้าน ได้แก่

- 1.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
- 1.2 ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.3 ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.4 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร
- 1.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล
- 1.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.7 ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ทั้งหมด 182 โรงเรียน จำนวน 364 คน จำแนกได้ดังนี้

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1) สถานศึกษาขนาดเล็ก	55 แห่ง	จำนวน 55 คน
2) สถานศึกษาขนาดกลาง	89 แห่ง	จำนวน 89 คน
3) สถานศึกษาขนาดใหญ่	38 แห่ง	จำนวน 38 คน

2.1.2 ครูวิชาการ

1) สถานศึกษาขนาดเล็ก	55 แห่ง	จำนวน 55 คน
2) สถานศึกษาขนาดกลาง	89 แห่ง	จำนวน 89 คน
3) สถานศึกษาขนาดใหญ่	38 แห่ง	จำนวน 38 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 308 คน จำแนกเป็น

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1) สถานศึกษาขนาดเล็ก	จำนวน	48	คน
2) สถานศึกษาขนาดกลาง	จำนวน	72	คน
3) สถานศึกษาขนาดใหญ่	จำนวน	34	คน

2.2.2 ครูวิชาการ

1) สถานศึกษาขนาดเล็ก	จำนวน	48	คน
2) สถานศึกษาขนาดกลาง	จำนวน	72	คน
3) สถานศึกษาขนาดใหญ่	จำนวน	34	คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูวิชาการ

3.1.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น

- 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก
- 2) สถานศึกษาขนาดกลาง
- 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ประกอบด้วย

3.2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

3.2.2 ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา

3.2.3 ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.4 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

3.2.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

3.2.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.7 ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

สถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บคืนจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน โดยรวมและรายด้านและนำเสนอในรูปแบบตารางความถี่ประกอบคำบรรยาย
4. เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สมมติฐาน t-test (Independent Samples) และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ใช้สถิติ F - test (One - way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามสถานภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษาและด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและด้านการกำหนดแผน

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ส่วนครูวิชาการมีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและด้านการจัดทำสาระหลักสูตร ของสถานศึกษา ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

2. ระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล และ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการเตรียม

ความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และอยู่ในระดับปานกลาง

1 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปรากฏดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำแนกตามสถานภาพของของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมิน ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่ ควรมีการประชุมชี้แจงถึงความสำคัญของหลักสูตรและแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ได้แก่ ควรส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง

ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อสะดวกต่อการติดตามและพัฒนาหลักสูตร

ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ได้แก่ ควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการควรมิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ควรนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศติดตาม ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษามาสรุปเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรในปีการศึกษาต่อไป

ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขทุกปีการศึกษา

อภิปรายผล

จากการวิจัยระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า หลักสูตรสถานศึกษานั้น เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยได้รับการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละคน (กรมวิชาการ, 2545 : 5) และสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ซึ่งความสำคัญดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้สถานศึกษาแต่ละแห่งในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ต่างมุ่งมั่นที่จะบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถและความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้า แล้วยำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้ไปพัฒนาสังคมให้น่าอยู่ น่าอาศัยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วสันต์ เพชรวิวรรธน (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี และพบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ แสนคำ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำลี เก่งทอง และคณะ (2547 : 27) ได้การติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 5 และผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการดำเนินงาน มากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งตามแนวทางและจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น ย่อมต้องอาศัยกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมความพร้อมภายในสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่การสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อนำไปสู่กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของการจัดการศึกษา การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การกำหนดสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาวร คำทะแจ่ม (2547 : บทคัดย่อ)

ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียน
เครือข่ายการใช้หลักสูตร จังหวัดลำพูน ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนเครือข่ายมีการดำเนินการ
ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ร่องลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม สูงกว่า
ด้านอื่น ๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ แสนคำ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา
เรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่สถานศึกษา
แต่ละแห่งมีการดำเนินการสูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านการเตรียมความพร้อม

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ตามสถานภาพ พบว่า ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ
ประเมินผล ครูวิชาการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะ กระบวนการนิเทศ
กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการ
โดยผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อจะได้ทราบว่า
การใช้หลักสูตรสถานศึกษาประกอบการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนแต่ละคน
มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับ
จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการนิเทศ ติดตามผล จักถือเป็น
ข้อมูลสำคัญสำหรับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้อง
กับความต้องการและความสามารถด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนในปีการศึกษาต่อไป แต่ด้วย
ความที่กระบวนการดังกล่าว ครูวิชาการยังเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ได้ดำเนินการ
อย่างจริงจังและเป็นระบบ จึงทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินการใช้หลักสูตร
สถานศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 (2545 : บทคัดย่อ)
ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของบุคลากร ในสถานศึกษา เขตการศึกษา 1 และพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่
ร้อยละ 68.8 ได้รับการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูวิชาการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินการ
ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร
สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เป็นเพราะกระบวนการดังกล่าว เป็นการนำผล
การดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งปัญหา/ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร อีกทั้ง

สถานศึกษาต้องดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กรมวิชาการ. 2545 : 11) ทั้งนี้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องประสานความร่วมมือและระดมความคิดเห็นพร้อมทั้งนำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการนิเทศติดตามผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนา แต่ด้วยความรู้ที่การบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบัน ถึงแม้จะอยู่ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาที่ครูผู้สอนแต่ละคนต้องปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน โดยมีหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกรอบสำคัญในการดำเนินการ แต่ครูผู้สอนก็ยังให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเรียนมากกว่าที่จะนำเอาสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษามาประกอบการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควร และถือเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผลการวิจัยพบว่าครูวิชาการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการในด้านดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลำดี เก็งทอง และคณะ (2547 : 27) ที่ได้การติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 5 และพบว่า โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มังกร ประทุมพร (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม และพบว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดกลาง ได้แก่ ด้านการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล และด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยพบว่าแต่ละด้านมีระดับการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานตามภารกิจในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวถึงแม้จะเป็นภารกิจสำคัญที่สถานศึกษาร่วมกันผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมเร่ไต่กับดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษา

กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ด้วยความที่ปัจจุบันหน่วยงานต้นสังกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารงาน ภายในสถานศึกษาบ่อยครั้ง ทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องดำเนินการบริหารจัดการภาระงาน ต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมีขึ้น ซึ่งกระบวนการ ดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าว ทำให้สถานศึกษายขนาดใหญ่แต่ละแห่งในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ที่ได้ชื่อว่ามีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษายขนาดเล็ก และ สถานศึกษายขนาดกลาง ต้องรับภาระเกี่ยวกับการดำเนินงานในลักษณะของ โรงเรียนแกนนำ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษายขนาดเล็กและสถานศึกษายขนาดกลาง ดังกล่าว จึงส่งผลให้ การดำเนินงานตามภารกิจหลักของสถานศึกษาในส่วนของจัดการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล และ การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา ขาดความต่อเนื่อง และทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ มีความคิดเห็นว่า สถานศึกษายขนาดใหญ่สามารถดำเนินงานตามภารกิจดังกล่าวอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2547 : 12) ได้ติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เขตการศึกษา 1-12 และพบว่า โรงเรียนเครือข่ายการใช้การใช้หลักสูตร มีผลการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลำลี เก่งทอง และคณะ (2547 : 27) ที่ได้ติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต การศึกษา 5 และ พบว่า โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร มีการดำเนินการด้านการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ ของบุคคลทั้งสองฝ่าย มีความแตกต่างกันออกไป โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำ นโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือจากการประสานความร่วมมือของบุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ แห่งมากำหนดเป็นแผนการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ส่วนครูวิชาการ นั้นถึงแม้จะเป็นตัวแทนของบุคลากรครูภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนำนโยบาย

การบริหารจัดการศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา ไปขยายผลเพื่อให้บุคลากรครูแต่ละคน สามารถจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงาน ก็ตาม แต่อีกนัยหนึ่งคือครูวิชาการก็คือครูผู้สอนคนหนึ่งที่ต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา เช่นเดียวกัน ซึ่งในบางครั้งก็อาจพบปัญหาที่อาจเกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยตรง เช่น สารระ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อสภาพ ดังกล่าวมากขึ้น ซึ่งความแตกต่างเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2547 : 12) ที่ได้ติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เขตการศึกษา 1-12 และพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา กับครูผู้สอนเกี่ยวกับ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า บทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง ที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนา หลักสูตรซึ่งหมายถึงการสร้าง การใช้ และปรับปรุงหลักสูตร นอกเหนือจากหน้าที่ในการสอน และเมื่อสถานศึกษาสร้างหลักสูตรแล้วในขั้นต่อไปเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งต้องมี กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ หลักสูตรสถานศึกษาก็จะมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตร และผลผลิตจาก การบริหารจัดการหลักสูตรจะนำเสนอในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาทราบว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างไรก่อให้เกิดประ โยชน์ในด้าน การสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ การประสานงาน และการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ด้วยความที่สถานศึกษาแต่ละแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 3 ยังมีสภาพและบริบทที่แตกต่างกันออกไป ทำให้มีข้อจำกัด ด้าน การดำเนินการที่แตกต่างกันออกไปด้วยเช่นเดียวกัน เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก อาจมี ข้อจำกัดเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษา การมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ในการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา หรือแม้กระทั่ง การมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอต่อความต้องการในแต่ละปีการศึกษา เป็นต้น ซึ่งตรงข้ามกับสถานศึกษานขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่อาจมีความพร้อมมากกว่า ทำให้ผลการวิจัยครั้ง พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานการใช้หลักสูตร สถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วสันต์ เพชรวิวรรณ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องในเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี และผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ แสนคำ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ หลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า ประเด็น ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขทุกปีการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตร สถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาแต่ละแห่งร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ นักเรียน ร่วมกันจัดทำขึ้นเริ่มตั้งแต่การกำหนดควิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ให้สอดคล้องกับ บริบทและสภาพความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน เพื่อนำ ไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพมากที่สุด และสถานศึกษาอาจกำหนดให้มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของท้องถิ่นและเกิด ความรักความหวงแหนท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ขณะเดียวกัน สถานศึกษาก็จำเป็นต้อง ดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร โดยการนำข้อมูลที่เป็นจุดเด่นและจุดด้อย จากการประเมิน ผลการใช้ทุกปีการศึกษา มาใช้ประกอบการปรับปรุงเพื่อให้ ได้หลักสูตรที่มีความ สมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทและสภาพความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียนมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ตำลี เก่งทอง และคณะ (2547 : 27) ที่ได้ติดตามผลการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษา เขตการศึกษา 5 และพบว่า สถานศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะ ประกอบ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สำคัญ คือ ควรให้มีการสรุปการดำเนินงาน และนำข้อมูลด้านหลักสูตร ไปใช้พัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า มีการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่พบว่ามี การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษา โดยส่วนมากในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ยังไม่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องเร่งดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำข้อมูลซึ่งเป็นจุดเด่นจุดด้อยที่ได้จากการประเมินมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

1.2 ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอน ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรมไปเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับดำเนินงานนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3